

Dapli acziuns transversalas e differentas mesiras da sensibilisaziun per la plurilinguitad svizra

Las pli impurtantas organisaziuns svizas activas sin il sector da las linguas e da la chapientscha beneventan la cuntinuitad che la nova missiva da cultura 2021-2024 propona ed approvan l'impurtanza ch'ella attribuescha a la coesiun sociala ed al barat linguistic. Ellas pretendan dapli acziuns transversalas e differentas mesiras da sensibilisaziun per promover ina vista positiva sin la plurilinguitad svizra.

Las organisaziuns signataras preschantan ina posiziun communabla e mussan la voluntad da coordinar lur lavur. Ellas suttastritgan ils suandants puncts da la *missiva da cultura 2021-2024* proponida:

Coesiun sociala	<p>Ins considerescha sco fitg positiva la voluntad d'accentuar la coesiun sociala. La chapientscha tranter las cuminanzas linguisticas gioga ina rolla impurtanta: la tenuta envers la plurilinguitad ed envers las linguas minoritaras en Svizra sto sa midar. Per il mument datti ina largia tranter ils princips definids en la lescha e la realitad da la convivenza.</p> <p>Il barat linguistic e la derasaziun da la producziun artistica èn impurtantas mesiras en quel regard. Plinavant dovri in proceder transversal che includa tut la societad. Las organisaziuns activas sin il sector da la chapientscha linguistica jogan qua ina rolla impurtanta.</p>
Participaziun culturala	<p>Ins beneventa era l'intenziun da mantegnair la participaziun culturala sco accent principal: uschia pon ins mussar la diversitad culturala da noss pajais.</p>
Digitalisaziun	<p>Igl è impurtant che las linguas sajan in element central en la reflexiun davart la digitalisaziun. Il diever linguistic vegn influenzà directamain dal svilup digital. Cun resguardar las linguas gia en la concepziun strategica pon ins far patratgs a moda inclusiva davart ils cuntegns digitalis e reflectar la gronda creativtad da la Svizra.</p>
Barat linguistic	<p>Ina politica da barat efectiva pretenda vastas resursas e statisticas fidablas. Las organisaziuns signataras beneventan en quel connex ina strategia coerenta. Ellas supplitgeschan ils chantuns da prender questas mesiras cun persvasiun per pussibilitar meglieraments concrets sin quel sector.</p> <p>Il barat scolastic na po però betg garantir sulet in meglierament da la chapientscha culturala e linguistica en Svizra. Per regla mo cumpletteschan segiurns linguistics l'instrucziun. Il rumantsch ed il talian èn pia dischavantiagiads en cumparegliaziun cun il franzos ed il tudestg, perquai ch'els vegnan instruids darar en las autras regiuns.</p> <p>Da quel punct da vista pretendan las organisaziuns signataras numerus programs da barat (per exempel: emnas da sensibilisaziun, tandems, medias digitalas, etc.). Ins beneventa il schlargiament da mesiras da barat per in public interessà che ha gia terminà il temp da scola obligatoric (scolasts, emprendists). Plinavant giavischan las organisaziuns da la Confederaziun da garantir ina coerenza pli accentuada tranter ses agir cultural d'ina vart e las exigenzas linguisticas sin il</p>

sectur da la furmaziun professiunala da l'autra vart.

Promoziun dal rumantsch e talian

Ins considerescha sco positivs ils princips e las mesiras proponidas. I dat però resalvas areguard ils meds finansials che stattan a disposiziun.

Igl exista ina largia tranter las finamiras preschentadas sin nivel federal e la porschida da furmaziun rumantscha e taliana existenta en ils chantuns. Giavischabel fiss in'armonisaziun tranter chantuns e Confederaziun sco er il svilup da models d'instrucziun alternativs per pudair mantegnair e promover las duas linguas minoritaras.

Organisaziuns da chapientscha

Las organisaziuns signataras sustegnan l'idea da colliar ils acturs per dapli effizienz. Ellas teman che la nova politica da promoziun pericliteschia projects cumprovads. Las organisaziuns signataras vulan vegnir integradas en il process d'examinaziun dals criteris da promoziun.

Derasaziun da la creaziun

Derasar la creaziun artistica svizra a l'intern dal pajais è impurtant per la coesiun naziunala. Las mesiras ch'ins prevesa en quel connex èn bainvegnidas.

En quel senn admett'ins il giavisch che la Confederaziun rendia adina accessiblas en las linguas uffizialas las grondas ovras ch'ella promova (p.ex. films, exposiziuns, etc.).

Mesiras furmaziun

Ina mesira impurtanta en favur da la diversidad linguistica è da garantir la coerenza dal sistem da furmaziun e quai a partir dal pli bass fin al pli aut stgalim – en spezial da mantegnair las professuras liadas a las linguas naziunalas. Ina collavuraziun interdepartamentala a l'intern da l'administraziun federala è desiderabla en quel connex.

Las suandantas organisaziuns sustegnan questa posiziun:

Las organisaziuns signataras resalvan il dretg da s'exprimer individualmain ed a moda complementara a questa posiziun communabla. / 18.09.2019